

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยผ่านสื่อวีดิทัศน์
เชิงสารคดี : กรณีศึกษา กองทุนวิจัยและอนุรักษ์ช้างไทย ตำบลหมูสี
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

Visitors' opinion towards Thai elephant conservation guideline through
documentary video : A case study of Thai Elephants Research and
Conservation Fund, Moo See Subdistrict,
Pak Chong District, Nakhon Ratchasima

อรณิษา ทศตา¹ สุกัญญา ใจจดทน² จันทร์จิรา ใจจดทน³
ศิริกาญจนา พิลาบุตร⁴ ศลิษา เจริญสุข²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการชมสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง “การอนุรักษ์ช้างไทย” 2) ศึกษาความคิดเห็นข้อเสนอแนะและแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในกองทุนวิจัย และอนุรักษ์ช้างไทย ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ 1) สื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง การอนุรักษ์ช้างไทย 2) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง “การอนุรักษ์ช้างไทย” มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และ 3) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยแบบมีโครงสร้าง จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการชมสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง การอนุรักษ์ช้างไทย โดยรวมแล้วคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือด้านความเหมาะสมและความสวยงามอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และด้านเทคนิค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ซึ่งสื่อสามารถสร้างความ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

² อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา

³ อาจารย์ คณะสารสนเทศศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสารสนเทศศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

ตระหนักให้นักท่องเที่ยวถึงการอนุรักษ์ช้างไทย ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวได้ในระดับดีมาก

2. ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยของนักท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวต้องการให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับช้างไทยให้มากขึ้น เช่น การแสดงช้าง การละเล่นผ่านศิลปะต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการสร้างอาชีพให้แก่ควาญช้าง และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ในการส่งเสริม ฟันฟูและอนุรักษ์ไว้ซึ่งป่าตามธรรมชาติ เป็นการเชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยให้ช้างได้อยู่อาศัยตามธรรมชาติของพวกเขา

จึงกล่าวได้ว่าสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง “การอนุรักษ์ช้างไทย” สามารถช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและอนุรักษ์ช้างไทยได้อย่างเหมาะสม สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักแก่นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถึง มีความรัก ชื่นชม และหวงแหนช้างมากขึ้น

คำสำคัญ : สื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี, การอนุรักษ์ช้างไทย, นักท่องเที่ยว

Abstract

The purposes of this research were (1) Study the visitors' satisfaction towards watching the documentary video on “Thai Elephant Conservation” and 2) Study the opinions, suggestions and Thai elephant conservation guideline of the visitors. The sample group consisted of 100 tourist who visiting the Thai Elephants Research and Conservation Fund, Moo See Subdistrict, Pak Chong District, Nakhon Ratchasima by purposive sampling method. The instruments used in this research included : (1) The documentary video on “Thai Elephant Conservation” (2) Form for the assessment of visitors' satisfaction towards the documentary video on “ Thai Elephant Conservation” , five-point rating scale questionnaire of 20 items and (3) 10-item structured interview used to collect opinion, recommend and Thai elephant conservation guideline. Statistical analysis consisted of percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that:

1. Overall, satisfaction of visitors towards watching the documentary video on “Thai Elephant Conservation” was at the high level ($\bar{X} = 4.28$). Considering in each aspect found that the high level and had the highest mean score was the content ($\bar{X} = 4.58$), Followed by appropriate and beautifully designed were rated at the high

level ($\bar{X} = 4.03$) and technique was at the high level ($\bar{X} = 4.23$) which the documentary to help raise awareness visitors for conservation of Thai Elephant, natural and environment tourist sites.

2. Opinions, suggestions and Thai elephant conservation guideline of the visitors, Results from interviewing of visitors want to increase other elephant-related activities such as show, various art, create and promote ethical work for the elephants and mahouts, and finally public relations through *various media to promote the restoration and conservation of natural forests* as public awareness and participation in reintroducing elephants to their natural habitat.

It can be said that, a documentary video on “Thai Elephant Conservation” can help promote nature tourism and elephant conservation appropriately, the use to encourage participation and awareness of visitors to practically stimulate conscience in environmental conservation include love, admire and cherish the elephants.

Keywords : Documentary video, Thai Elephant Conservation, Visitors

บทนำ

ช้างถือเป็นสัตว์สำคัญทำหน้าที่เป็นราชพาหนะสำหรับพระมหากษัตริย์ในการสู้ศึกสงคราม และมีบทบาทในวิถีชีวิต ผูกพันคนไทยมาแต่โบราณ สัญลักษณ์รูปช้างได้ปรากฏเป็น “ธงช้างเผือก” หรือ “ธงชาติไทย” มาตั้งแต่ พ.ศ. 2398-31 ธันวาคม พ.ศ. 2459 ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ 26 พฤษภาคม 2541 เห็นชอบให้วันที่ 13 มีนาคมของทุกปีเป็นวันช้างไทย ช้างจึงเป็นสิ่งสำคัญคือ แต่ปัจจุบันสภาพสังคมเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงไปทำให้การเลี้ยงช้างมีการเปลี่ยนไปในรูปแบบของการทำธุรกิจมากขึ้น จากรายงานจากสื่อต่างๆ สถานการณ์ช้าง ในประเทศไทยมีประมาณ 5,000 ตัว เป็นช้างป่า 1,950 ตัว ช้างเลี้ยงกว่า 3,000 เชือก โดยมี ช้างเลี้ยงที่ทำงานตามแหล่งท่องเที่ยว ประมาณ 1,400-1,500 เชือกที่สร้างปัญหาคือช้างเลี้ยง ไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควรหรือได้รับความคุ้มครองน้อยกว่าช้างป่า เช่น มีช้างเร่ร่อนอยู่ตามเมืองใหญ่กว่า 200-300 เชือก และช้างลากไม้เถื่อนทางภาคเหนือประมาณ 700-800 เชือก และมีช้างที่จดทะเบียนครึ่งหนึ่งจะอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวอีกครั้งหนึ่งมาเดินเร่ร่อนอยู่ตามเมืองใหญ่ จากสถานการณ์ดังกล่าวพบว่าส่งผลให้ช้างไทยเริ่มสูญพันธุ์ และมีการลักลอบจับช้างเลี้ยงมาเป็นช้างป่า มากขึ้นจากการศึกษาของมัทนา ศรีกระจ่าง (2549) กล่าวว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีช้างอยู่ประมาณ 6,000 ตัว เป็นช้างบ้าน 3,000 ตัว ซึ่งร้อยละ 95 อยู่ในการครอบครองของเอกชน สืบเนื่องมาจากการรุกรานของมนุษย์ที่ส่งผลให้เกิดปัญหาทั้งด้านที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหาร ช้างจำนวนมากต้องประสบปัญหาตกงาน กลายเป็นช้างเร่ร่อนและขอทานใน

เมืองใหญ่ รวมไปถึงการทำอันตรายแก่ช้างจนถึงขั้นเสียชีวิต ดังมีกรณีตัวอย่างให้เห็นกันอย่างต่อเนื่อง เช่น ปัญหาช้างถูกรถยนต์ชนจนเสียชีวิต การถูกใช้งานลักลอบลากไม้ผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่ผิดธรรมชาติของสัตว์ป่า อันเป็นเหตุแห่งการสูญพันธุ์ จากที่เคยมีความสำคัญต่อประเทศ ในฐานะสิ่งมีชีวิตที่สามารถร่วมชีวิตร่วมกับเมืองในการสงคราม ก็ถูกลดบทบาทลงเรื่อยมา จนเป็นแค่ช้างงาน ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนมาก

จากการศึกษาของ นัทมน คงเจริญ (2537) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การแก้ปัญหาช้างไม่ประสบผลสำเร็จนั้น ได้แก่ การที่ผู้คนในสังคมขาดองค์ความรู้ รวมทั้งมุมมองที่รอบด้านต่อการพิจารณาปรากฏการณ์และการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา อันยากต่อการแก้ไข แม้ภาครัฐและเอกชนจะพยายามใช้วิธีการต่างๆ ในการแก้ปัญหาดังกล่าวในรอบสิบปีที่ผ่านมา ก็ยังถือว่าการช่วยเหลือ และอนุรักษ์ช้างยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรนัก ปัญหาดังกล่าว แนวทางที่จะช่วยในการแก้ปัญหาได้ นั่นก็คือ การนำเทคโนโลยี เข้ามาช่วยในการอนุรักษ์ช้าง ให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เทคโนโลยีในรูปแบบของวีดิทัศน์ เป็นสื่อที่สามารถบันทึกได้ทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียงที่สมจริง อีกทั้ง ยังถ่ายทอดเหตุการณ์ได้ทันทีทันใด และทรงอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของคนทุกเพศทุกวัย ทุกชนชั้น ทุกสถานะในสังคม โดยใช้ตัวนำคือภาพ และเสียงเป็นตัวหนุนเสริม โดยอาศัยรูปแบบการนำเสนอเชิงสารคดีเป็นตัวช่วยในการถ่ายทอดสาระความรู้แก่ผู้ชม ให้ความเพลิดเพลินเป็นเบื้องหลัง โดยมุ่งแสดงความรู้ ความคิด ความจริง ความกระฉ่างแจ้ว และสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะให้ความสนใจของผู้ชมบังเกิดผล และมีอิทธิพลต่อการรับรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสูง สร้างความสนใจและอารมณ์ที่มีต่อเนื้อเรื่องเนื้อหา ได้ดีกว่าสื่ออื่น สามารถจูงใจโน้มน้าวความคิด ความเชื่อ และความศรัทธา ทำให้ผู้ชมเข้าใจในเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของงานได้เป็นอย่างดี

จากคุณค่าและประโยชน์ของสื่อวีดิทัศน์ และจากการดำเนินการศึกษาสถานการณ์ปัญหาช้าง คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของช้าง และต้องการสนับสนุนกระบวนการแก้ปัญหาช้าง อีกทั้ง ร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ช้างไทยให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดีในการอนุรักษ์ช้างไทย เพื่อต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่สังคม และผลักดันผ่านกระบวนการเรียนรู้ จากสื่อวีดิทัศน์ในเชิงสารคดีที่ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจต่อเรื่องราวของช้างในหลากหลายแง่มุมให้เป็นที่ปรากฏในสังคมอันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครอง รวมทั้ง การแก้ปัญหาการเผชิญหน้าระหว่างคนกับช้าง ที่ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ และมุ่งหวังให้ช้างไทยได้รับการยกย่อง เลี้ยงดูและให้ความสำคัญ ให้สมกับที่เป็นสัตว์สัญลักษณ์ประจำชาติไทยสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการชมสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง “การอนุรักษ์ช้างไทย”
2. ศึกษาความคิดเห็นข้อเสนอแนะและแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยของนักท่องเที่ยวภายในกองทุนวิจัย และอนุรักษ์ช้างไทย ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยผ่านสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี : กรณีศึกษา กองทุนวิจัยและอนุรักษ์ช้างไทย ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่เกี่ยวกับองค์ความรู้เชิงสารคดีที่ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจต่อเรื่องราวของช้างในหลากหลายแง่มุมให้เป็นที่ปรากฏในสังคมอันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองช้างไทย และวิธีการศึกษาวิจัยยังได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิประกอบการดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในกองทุนวิจัยและอนุรักษ์ช้างไทย ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 300 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในกองทุนวิจัย และอนุรักษ์ช้างไทย ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 100 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) สื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง การอนุรักษ์ช้างไทย 2) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง “การอนุรักษ์ช้างไทย” มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายปิด และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ และ 3) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นข้อเสนอแนะและแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยแบบมีโครงสร้าง จำนวน 10 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเก็บข้อมูลกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในกองทุนวิจัยและอนุรักษ์ช้างไทย จากนั้นได้นำเสนอสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง การอนุรักษ์ช้างไทยให้กับนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งสัมภาษณ์และสอบถามเกี่ยวกับการรับชมสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง “การอนุรักษ์ช้างไทย” พร้อมทั้งศึกษาความคิดเห็นข้อเสนอแนะและแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยของนักท่องเที่ยว และสุดท้ายได้ดำเนินการตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการชมสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง การอนุรักษ์ช้างไทย โดยรวมแล้วคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$)

เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือด้านความเหมาะสมและความสวยงาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และด้านเทคนิคอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ซึ่งสื่อสามารถสร้างความตระหนักแก่นักท่องเที่ยวถึงการอนุรักษ์ช้างไทย ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวได้ในระดับดีมาก

2. ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยของนักท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวต้องการให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับช้างไทยให้มากขึ้น เช่น การแสดงช้าง การละเล่นผ่านศิลปะต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการสร้างอาชีพให้แก่ควาญช้าง และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ในการส่งเสริม ฟันฟูและอนุรักษ์ไว้ซึ่งป่าตามธรรมชาติ เป็นการเชิญชวนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยให้ช้างได้อยู่อาศัยตามธรรมชาติของพวกเขา

จึงกล่าวได้ว่าสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง “การอนุรักษ์ช้างไทย” สามารถช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและอนุรักษ์ช้างไทยได้อย่างเหมาะสม สามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนักแก่นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงมีความรัก ชื่นชม และหวงแหนช้างมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยผ่านสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี : กรณีศึกษา กองทุนวิจัยและอนุรักษ์ช้างไทย ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการชมสื่อวีดิทัศน์เชิงสารคดี เรื่อง การอนุรักษ์ช้างไทย โดยรวมแล้วคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือด้านความเหมาะสมและความสวยงาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และด้านเทคนิคอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ซึ่งสื่อสามารถสร้างความตระหนักแก่นักท่องเที่ยวถึงการอนุรักษ์ช้างไทย ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวได้ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณสิทธิ์ ฉายแสงมงคล (2549) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาระบบและออกแบบส่วนการนำเสนอระบบเตือนภัยสำหรับอุทกภัยในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการศึกษา ที่ปรากฏว่าวีดิทัศน์สามารถทำให้ผู้ชมเข้าถึงภูมิปัญญาการผลิตเครื่องเบญจรงค์ ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด เนื่องจากการเรียบเรียงเนื้อหาและคุณภาพทางด้านการศึกษาของภาพและเสียงอยู่ในระดับดี ทำให้ผู้ชมเข้าถึงภูมิปัญญาการผลิตเครื่องเบญจรงค์ จึงทำให้การสื่อความหมายของวีดิทัศน์ทำได้อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนินทร์ ไชยแก้ว (2555) ที่ได้พัฒนาสารคดีวีดิทัศน์สะท้อนสภาพสังคมและวิถีชีวิตของแรงงานชนเผ่าลาหู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจหลังจากรับชมสื่อสารคดี เรื่องแรงงานชนเผ่าลาหู่ ทำให้แรงงานส่วนใหญ่ มีความคิดที่จะมาอยู่อาศัยทำงานมั่นคงอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 87 นั้น อยู่ในระดับมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและทัศนคติที่เปลี่ยนไปของแรงงานหลังชมสื่อสารคดี แสดงว่าสื่อ นั้น สามารถทำให้แรงงานมีทัศนคติที่ดีขึ้น

2. ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและแนวทางการอนุรักษ์ช้างไทยของนักท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวต้องการให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับช้างไทยให้มากขึ้น เช่น การแสดงช้าง การละเล่นผ่านศิลปะต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการสร้างอาชีพให้แก่ควาญช้าง และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ในการส่งเสริมฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้ซึ่งป่าตามธรรมชาติซึ่งเป็นการเชิญชวนให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการช่วยให้ช้างได้อยู่อาศัยตามธรรมชาติของพวกเขา สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติยา สวัสดิผล (2545) ที่ได้ศึกษาความเหมาะสมในการกำหนดมาตรการการป้องกันช้างเร่ร่อนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ในเชิงนโยบายในระยะยาว รัฐควรเข้ามาแก้ไขอย่างจริงจัง เพราะปัญหาเรื่องช้างเร่ร่อนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนและครอบครัว ซึ่งสะท้อนถึงความยากจน รัฐจะต้องมีนโยบายในการจัดทำทะเบียนช้าง แยกระหว่างช้างที่มีอายุมาก และช้างที่มีอายุน้อยและที่สามารถใช้งานได้ โดยให้สัมพันธ์กับควาญช้าง เช่น รัฐอาจจะต้องเข้ามาดูแลช้างที่มีอายุมาก โดยการจัดสถานที่ให้อยู่ เช่น พื้นที่ ป่าเปิด โดยการซื้อช้างมาจากครัวเรือนเจ้าของช้างในราคาที่เหมาะสม ส่วนช้างที่มีอายุน้อยภาครัฐ เอกชน และธุรกิจประกอบการเข้ามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือออกมาในรูปแบบของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยกระจายตามพื้นที่ต่างๆ และรัฐจะต้องออกกฎหมายบทลงโทษและควบคุมการค้าช้างอย่างจริงจัง เพื่อป้องกันกลุ่มนายทุน พวกเขามีอิทธิพลในเชิงปฏิบัติการกลุ่มกรุงเทพมหานครจะต้องกำหนดมาตรการการดูแลช้างที่เข้ามาในเขตกรุงเทพฯ โดยการจัดสถานที่ในการนำช้างมาหารายได้ให้มีแหล่งน้ำสะอาดและแหล่งอาหารเพียงพอเพื่อให้คนเดินทางไปดูช้างและให้อาหาร เช่น บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา สวนลุมพินี พื้นที่ว่างเขตรังสิตและบางกะปิ เป็นต้น และมีการหมุนเวียนการพักของช้างไปตามที่ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อการกระจายรายได้ของควาญช้าง สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ เช่น สันติ เอื้อจงประสิทธิ์ (2549) ; บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2549 ; 2542) ; Swarbrooke Inskip (1999) สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมเป็นการเดินทางที่ได้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความรู้ ความเข้าใจและได้สัมผัสกับรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะทางด้านสภาพสังคม ประเพณี ทัศนคติ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภาพ คล้ายวิเชียร และคณะ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนา

แหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้เสนอเป็น 3 แนวทาง คือ แนวทางการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาตลาดท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาด้านความพร้อมทางการท่องเที่ยว สำหรับการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมียุทธศาสตร์พึ่งพาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในภาคอีสานตอนใต้ โดยแนวทางที่ 1 คือ การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางสัญจรโบราณของชาวเขมร ซึ่งในสมัยโบราณ พาหนะที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ ได้แก่ วัว ม้าและช้าง แนวทางที่ 2 คือ การเดินทางท่องเที่ยวตามรอยการโจรกรรมโบราณวัตถุเขมร ซึ่งเป็นการจำลอง เส้นทางขนส่งโบราณวัตถุเขมรออกนอกประเทศ ดังที่ทราบภาคอีสานใต้ของประเทศไทย ถือว่าเป็นเส้นทางหนึ่งที่นักโจรกรรมนิยมลักลอบขโมยโบราณวัตถุผ่านทางมา และแนวทางที่ 3 คือ การเดินทางท่องเที่ยวตามเส้นทางจาริกแสวงบุญซึ่งปรากฏศาสนสถานที่มีรูปแบบทางศิลปกรรมลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันระหว่างศาสนสถานในภาคอีสานใต้ของประเทศไทยกับศาสนสถานในสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการ เช่น นิคม จารุมณี (2536 : 68) ที่กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่า การที่จะสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ที่ไม่น่าสนใจให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้นจะต้องคำนึงถึงจุดสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์สำหรับผู้ที่จะนำข้อมูลไปใช้ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยไปใช้

1.1 การดำเนินการถ่ายทำวีดิทัศน์ ควรเพิ่มกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมแล้วได้เห็นกิจกรรมประจำวันและวิถีชีวิตของคนกับช้างตั้งแต่เช้าจรดค่ำ เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาเที่ยวชมเกิดความรู้สึกประทับใจและรู้สึกเต็มอิ่มกับการได้สัมผัสสัมผัส จนอยากเข้ามาเที่ยวชมในครั้งต่อไป

1.2 ควรมีการบรรยายและควรแปลคำบรรยายเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษเพื่อนำไปเผยแพร่กับชาวต่างชาติเพราะนักท่องเที่ยวมีหลากหลายกลุ่มเพื่อสร้างความเข้าใจได้ตรงกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 พัฒนาสื่อเพิ่มเติมในด้านเว็บไซต์ หนังสือ วารสาร หรือบทความ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ช้างไทย ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรพัฒนารูปแบบของสื่อสารคดีเพื่อนำไปสู่เชิงพาณิชย์และสามารถสร้างให้คนทั้งในประเทศและต่างประเทศได้รับชม

2.3 ควรศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง

2.4 ควรศึกษาแนวทางการปฏิบัติเพื่อจัดการช้างในธุรกิจการท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

- ธนินทร์ ไชยแก้ว. (2555). การพัฒนาสารคดีวีดิทัศน์สะท้อนสภาพสังคมและวิถีชีวิตของแรงงานชน
เผ่าลาหู่ในอำเภอเมืองเชียงใหม่. วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่. 13 (2) ; 131- 143.
- นัทมน คงเจริญ. (2537). การใช้กฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ช้างในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิคม จารุมณี. (2536). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์โอ.
เอส.พรีนติ้ง. เฮาส์.
- มัทนา ศรีกระจ่าง. (2549). การอนุรักษ์และการจัดการช้างในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ดุขฎี
บัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. 2548.
- วรรณสิทธิ์ ฉายแสงมงคล. (2549). การพัฒนาระบบและออกแบบส่วนการนำเสนอระบบเตือนภัย
สำหรับอุทกภัยในจังหวัดเชียงใหม่. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- สันติ เอื้อจงประสิทธิ์. (2549). การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ:บริษัท นวัตกรรม จำกัด.
- สมพร คล้ายวิเชียร, เกษสุดา บุรณพันธ์ศักดิ์ และกัญธิมา นาकिनชาติ. (2550). การศึกษาแนวทาง
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างในอีสานใต้. รายงานวิจัย ชุดโครงการธนาคารข้อมูล
เพื่อพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน กลุ่มจังหวัดอีสานใต้. บุรีรัมย์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.